

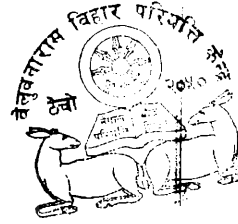
२३ (२८)

कर्म व उकिया विपाक
चूलकम्मविभङ्ग

सूत्र

व

कर्म व मनुष्यया
लिधंसाय् ब्वलंगु

पद्य कर्ता
धर्मरत्न शाक्य "त्रिशुली"
झतापोल, ताजाफः
ललितपुर

कर्म व उकिया विपाक
चूलकम्मविभङ्ग
सूत्र

व

कर्म व मनुष्यया
लिधंसाय् ब्वलंगु

Dhamma.Digital

पद्य कर्ता
धर्मरत्न शाक्य “त्रिशुली”
क्षतापोल, ताजाफः
ललितपुर

पिकाकः
श्रामणेर शीलरत्न

ह्लापांगुः १०००

बुद्ध संवत् २५३८
नेपाल संवत् १११४
विक्रम संवत् २०५१
इश्वी संवत् १९९४

Dhamma.Digital

मूल्यः ८।-

थाकुः
बागमती छापाखाना
गाबाहाः, वनबहाः, यल ।
☎ ५२१८४७

मन्तव्य

कर्म शब्दय् दुतिना च्वंगु अर्थाभिव्यक्ति अथाह खः । गम्भीर जू । ध्वा थ्वीक सिद्धका काये अःपु मजू । तथ्य लुइका काये नं तःसकं थाकु । खालि कल्पना व ल्यहे ल्यहे मात्र पूगु ज्ञान बुद्धि थुकियागु वास्तविकता थुईके धात्थे नं सम्भव मजू । अथे जुया हे बुद्धिमान धायेका च्वंपि मनू तय्सं नं “थौं यागु भौतिक विज्ञान” यात जक ठोस व अकात्य प्रमाण व आधार भाःपाः थुकियागु सही व यथार्थगु अर्थ छुयायेगु पाखें च्वद्येका मन गढन्त भमरी लाना गन गन थ्यंका च्वंगु खने दु । अर्थयात नं अनर्थ भाःपा च्वंगु दु ।

बुद्ध-धर्मय् मन वा चित्त अले चेतनायागु थाय् अतिक च्वयेलाः । मनुष्य प्राणि निसें सकलें सकलें सत्व प्राणिपिनिगु फुकं फुकं ज्या खँत व उकी उकीयागु परिणामतय्गु ल्याःचाः थी थी वातावरण व अवस्थाय् अनेतने कथंया रूप कया क्षण क्षण पत्तिकं विपरिणत व परिवर्तन जुया लुया वया च्वनीगु चित्त यागु अवस्थयात जक स्वया तिनि छुं छगू ठोसगु निर्णयय् थ्यंकः वने फईगु जुया च्वन । मन व चेतनायागु यथार्थ स्वभावयात प्रज्ञां ब्वः थला अध्ययन, मनन, अन्वेषण व अनुसन्धान मयासे छुंनं कर्मयागु प्रतिफल गथे गुकथं जुइफइ धका ठोकेयाना

निर्णयय् थ्यंकः वनेगु अन्ध परम्पराया मिथ्याभिव्यक्ति सिद्ध
 ज्वनिगु खः । कर्मयागु धात्थेगु मर्म थुईके सर्वज्ञता ज्ञानया
 परिधी बुने लाः । साधारण पृथग्जनयागु अबिद्या त्वाकः ज्याःगु
 क्लेशाभिभूत ज्ञान बुद्धि व पिनेयागु आहम्बरं जायाच्चंगु चिन्तन
 शक्ति थुकियागु दासु दायेगु, लना स्वयेगु अःपु मजू । सम्भव
 मदु । अथे जुया हे कर्मयागु विषय बुद्ध विषय खः । थ्व
 अचिन्तेय्य खः । थ्व अप्रमेय खः ।

थुपि खँत याउँक अःपुक थुइका बिइगु प्रयास्य् “महाशी
 बिदेशीं धर्मदूत धर्मकथिक प्युँदज आयुष्मान सुन्दर, धम्माचरिय”
 स्थविरं बर्मेलि भाषं च्वया तःगु सफूयात थःह्यं “ कर्म र
 मनुष्य” कथा नेपाली अनुवाद याना पिथनागु जुल । उगु हे
 सफूयात बः कथा श्री धर्मरत्न शाक्य (ताःजाःफः) त्रिशुलीया
 उपासकं काव्यात्मक शैलि नेपाल भाषां च्वया बिज्यात । सफूया
 रूप नं बिया बिज्याना च न ।

थःगु अस्वस्थतायात समेतं च्यूताः मत.से गुगु कुतः
 वसपेलं याना बिज्याःगु खः, उकिया लागी आपालं आपालं
 साधुवाद देछासे थुगु चीहाकःगु मन्तव्य थनं तुं ववचायेका
 च्वना ।

तथागतया शासन चिरस्थायी जुइमा !

विश्व शान्ति विहार

— भिक्षु ज्ञानपूर्णिक

मीनभवन, नयाँ बानेश्वर,
 येँ ।

☎ २२६९८४

दिः— ५/२२/९४ १६:२०

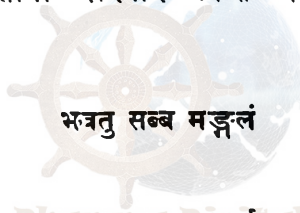
निगू शब्द

संसारे दुपि प्राणिपि मध्ये मनुष्य सर्वोत्तम प्राणि खः
अथेनं मनुष्यपि मनु हे जूसां सकलें समान मजू । थ्व समान
मजूगु थःथःगु हे कर्म व उकिया विपाकं खः धका भगवान बुद्धं
तोदेय्य पुत्र शुभ माणवकयात कना बिज्यागु खें “चूलकम्म
विभङ्ग सूत्रे” उल्लेख जुया च्वंगु यात पूज्य भदन्त ज्ञानपुणिक
महास्थविर यागु कर्म र मनुष्य सफूया लिधंसाय् थुगु पद्य
चवयागु खः । थथे पद्य याय्त वसपोल महास्थविर अनुमतिया
नाप नापं पद्य संशोधन नापं याना बिज्यागुलि वसपोल प्रत
आभार ब्यक्त याना च्वना ।

थ्व “कर्म व उकिया विपाक” नांगु सफूयात मां बीया
गुण लुमका दुपि काय् म्हायपिसं कृतज्ञ जुया मां वीया सेवा
गुकथं याय्मा धंगु दसु बीथें श्रामणोर शीलरत्नं थः मां बीया
नामं धर्मदान याय्त थुगु सफू प्रकाश याना बिज्यात । उकि
वसपोल प्रति साधुवाद देछाया च्वना ।

बथें हे पाठक पिसं नं “कर्म व उकिया विपाक” यात
थ्वीका थः पिनं बुद्धं कना बिज्यागु याय् मज्यूगु ज्या तोता भिगु
कर्मद्वारा थःगु कर्म सुधार याना मनुष्य जन्मयात सार ज्वीक
सुखालाका यंके फय्मा धंगु मनं तुना ।

अन्ते थुगु सफू इलेहे पिकाय्त प्रयत्नशील जुया बिज्यापि
बागमती छापाखाना परिवार पित्त नं सुभाम् देछाया
चवना ।

२०५१

Dhamma.Digital धर्मरत्न शाक्य "त्रिशुली"
भन्नापोल, ताजाफः

प्रकाशकीय

जि गथेजुया थनलान, थ्व खं लुमं लुमं जितः न्हापाया अतीत न्ह्योने चों वैगु । भीगु जीवने गुबले गथे ज्वी मालीगु गुबले गथे ज्वी मालीगु । आखिर कर्महे मखा ? उकिं थौं उगु हे लुमन्ति यात थन न्ह्यबेत्यना ।

जि छह्य मांयागु सेवा याय् मखंह्य दुःखि खः । गृह्य मामं जितः भिला तक प्वाथे तया ब्वीका खि चो कया ब्वलंका ब्याहा याना गृहस्थाश्रमे फ्यतुका ब्यूगु खः, उह्य मां दच्छि तक रोगं कल, जि उबले वासः चूलाके मफुगुलि उह्य उपकारी मामं जितः वाना परलोक जुया भाल । अबुं नं जितः वाना दिवंगत जुया दिल । उबले जित मां बौ न जक वाना थकुगु मखु थकालिपि तःबाः दाजु तताजु सांहिलाह्य काय् व म्हाय्पिसें नं जितः तोता परलोक जुया वन । मदया वंक्वसिया कृयाकर्म याना वं वना । थः अबुया याकः काय् जुया सुं हाःनाः मदुह्यथें सुं भरोसा काय्गु मदुबले प्रज्ञारश्मि भन्ते छह्यसिगु कृपां याना मां बौ परलोक जूगु दिननसें लय्लय् पत्तिकं वसपोल भन्ते निमन्त्रणा याना छें बुद्धपूजा परित्राण पाठया ल्यू छुं उपदेश न्यना भोजन दानयाना छुं पुण्य दिवंगत मां बौ पिन्त अर्पण याय्गु ज्ञान दत्त । थ्व हे संस्कारं याना थः काय्पि निह्यसितः नं दुर्लभ प्रव्रजित याय्गु मौका नं चूलात ।

थः नोकरी पेशा जुगुलि बराबर परदेशे वने मालीगु । थ्व हे नोकरीया सिलसिलाय् दकले ह्लापां सुखेंत थ्यन । अन ज्या सिधेवं दैलेख वनेमाल, अननं ज्या सिधेका जुम्ला वनेगु करं वयन । वया ज्या सिधयका ल्याहा वया । बिद्या ब्वना तयागु मदुसां प्राबिटकल अभ्यास दुगु कारणं हाकनं नेपालगञ्ज सरुवा जुल । भेरी, राप्ती, कर्णाली अञ्चलया जिल्ला जिल्लाय् वना ज्या याःवने माल । जम्मा १५ गू जिल्लाय् ज्याय् खतय् जुया वने वले लय् ज्यान पाना वने माःगु । गनं गनं निंहु स्वन्हु तक पाहाड गय् माःसा गनं जंगलं जंगलं निन्हु स्वन्हु बाय् च्वना वने मालीगु । नय् त्वनेया ठेगाना मदुगु जक मखु लं द्रनकि मखुथाय् लाःवनीगु भय् उतिकं गन खूसिया सिथसिथं ८४ को, तक खुसि छिना वनेमाःसा गनं ताफू छिना वनेगु । तर ताफूया दथ्वी दथ्वी विचे बिचे सिपो हे मदु । निपलाया थासे छपलाः याना हाचांगाया वने मालीगु । ववे खुसि खँ खँ इकुया वँगु न्ह्याक्व हे ग्याःसां मवंसे मगा । थुगु रूपं दुःखसिया भेरीया ज्या सिधका रुकुम जिल्लाया मुर्कत्य हिमाले वना बले सत्यानं निन्हु वने धुंका पाहाड गया वना, च्वे पैरो वंबले पैरोवना च्वं थाय् ला कुच्छि हे मदुगु लंपुं वने माल । उबले प्राणया आशा मदया भगवान बुद्ध जक लुमंका पार याना । निपलाति बाकी दिनबले तिन्हुया पारयाना स्वया बले इकुमे च्वना वया तस्सतं ग्यात । थुजागु रूपं वं वं निगः पाहाडया विचे पं वागःथला यंकातःगु अले उकी हे पला तया वने माःगु छपलाः सिवाय् तय्थाय् मदुगु, ववे सोसा खुसि बः काय्गु सोसा पाहाड सिबाम् मेगु छुं मदु । अजागु लपु नं भगवानया नांकया पारयाना वना । भाग्यं छुं

मजुल । अनं लिपा बाँके बर्दिया वनेमाल । अन उबले ह्लिथं हे
डांका लगे ज्वीगु भय । अथे नं भगवानया पाठ पूजा व अनुस्मरण-
या प्रभावं छुं बिघ्न मज्जीक पार जुल ।

छको राजापुर वना बले बर्षतिया इले लाःगु जुया कर्णाली
तस्सतं बाःवया च्वंगुलि डुंगाय् च्वना वनेमाल । वनापि मध्येया
च्याह्य भिह्य पासापिसं भरोसा ब्युगुलि भगवानया नां काकां
ग्यां ग्यां स्वक्वे प्यक्वे तक डुंगाय् हे च्वना थाहां वना वल्ल पार
जुल । उबले मतीवल थ्व नं छगू कर्मया हे भाग मखा धका
भापा च्वना ।

अनं लिपा २०२५ सालं श्री ५ महाराजाधिराज यात
उपचार याय्त टिकापुर सवारी चले याःबले काय् भाजुया
व्रतवन्धया साइत जूसां नेपाल दूर सञ्चारया कर्मचारी जूगु
कारणं राजपुर स्टेसन मर्मतया लागि वनेमाल । जि सुथे अन
थ्यन उखुनु हे ह्लिने लयं डांका लगे जूगु समाचार न्यनेमाल ।
ज्या सिधेका वहे लंपुं ल्याहां वे माःगुलि पीर कया भगवानया
नां कया च्वनाबले अन नापं हे ट्रेनिङ्ग कया वयाह्य पासां
भरोसा त्रिल । उखुनु टिकापुरे हे च्वना कन्हेखुनु काय्यात
पासापिसं ब्वना यंकल । जि लिवाक थ्यंक वना । उबले जुजुया
थाय् प्रधानमन्त्री दुगु जुया च्वन । पौ छपौ च्वया जुजु नाप
लाना वोह्य प्रधानमन्त्री सुर्य बहादुर थापाजुया ह्लाती बिया,
पौ ब्वना स्वया प्लेने हे च्वना वेगु मौका ब्युगुलि छें याउँक
थ्यंक वया ।

थमं मनं तुनाथे ज्याःसिधेका हानं पुर्वान्चलया कोशी,

मेची ब सगरमाथाया लागि सहुवा याना खटेयाना बिल । अन १८ गू जिल्लाय् २०२६ सालं बना मर्मत सम्भार फुक सिधेका २०२८ साले भ्रू.पू. प्रधानमंत्री सूर्य बहादुर थापाजुया अध्यक्षताय् ह्वले जूगू आंखा हरिपटलया चक्षु दान यज्ञे असुविधा जुया च्वंगुली वेकःयागु गुण लुमंका अनया ज्या नं सम्पन्न याय्गु मौका चूलात ।

अनं जि ने. दू. सं. स. टेलिग्राफे सहुवा जुया ज्या याना वंवं जुजुया कोटीहोमया ज्याय् समेतं ग्वाहाली याय् मालावन । उबले चन्द्र बहादुर जर्नेल गन गन वन अन तक टेलिफोन तया नं ज्वी माल । लिपा राजदरवारे खते जुल ।

थुरुये २००८ सालनसें विकासया ज्याय् खटेजुया च्वना-गुलिं आपालं जिल्ला भ्रमण याना अन अन याय् माक्व सारा ज्या बाकी मल्यंक याना २०४४ सालं सुनापं ल्वापु ह्यापु याय् म्वाक मेलमिलापे च्वना निदं सेवा बाकी दनिबले मुख्य हाकिम या ह्लाती राजीनामा बिया पञ्जल छुटे जूहा भंगःथे हाकीमं तोतेमखु घासां पत्र बिया कल्लेखुनु नसें स्वतन्त्र जुया ।

उबलेनिसें भिक्षु गुरुपिगु कार्यक्रमे थःमं स्युथाय् तक ग्वाहालि व फक्व चाक्व दान प्रदान सेवा याना अन्तर्राष्ट्रिय भावना केन्द्र संखमोले ध्यानसिविरे च्वना च्वंच्वं जिगु मन प्रव्रज्याः पाखे क्वछुना वना धम्मशोभन भन्तेयाके प्रार्थना याना तीर्थ यात्रा नं बना निदं स्वदं लिपा हानं बनेगु इच्छा जुल, लुम्बिनी वना, अनं कुशिनगरे बुद्धमित्र गुरुया थाय् प्रबजित जुया । अनं नारानघाटे बुद्धजयन्तीया ज्या क्वचाय्का अश्वघोष

भन्तेया आज्ञानुसारं त्रिशूली सुगतपुर विहारे वर्षावास चवना ।
 लिपा हानं अश्वघोष भन्तेयात हे प्रार्थना याना संघारामे भिक्षु
 महासंघ पाखें महापरित्राण पाठ याका ज्ञातिबन्धु पिसं फक्क
 ग्राहाली याना महापरित्राणे दान प्रदान कार्यं नं सम्पन्न जुल ।
 अनंलि हानं छको तीर्थ यात्रा वना । थ्व फुक्कं वसपोल भन्तेपिगु
 करुणां पूर्णं जूगु ख जि छुं सःगु मखुनि सय्के हे मानि, अथे
 नं जित मां अबुया सेवा गाक्क याय् मखंगु व ज्ञान मगानिह्य
 जुया मां बौया गुण लुमं लुमं अथेयाय् अथेयाय् मदया वैगु,
 मुनानं मां धका ख्वलकि सहयाय् मफेगु, डकि जि थःमं छुं च्वे
 मसःसां 'सब्बदानं धम्मदानं जिनाति' धैगु उपदेश यात लुमंका
 उवासक धर्मरत्त शाक्य त्रिशूली च्वया तःगु 'कर्म व उकिया विपाक'
 नांगु थ्व सफू छगू जूसां छापेयाना धर्म दान याना उगु पुण्य
 दिवंगत मां बौपिन्त अर्पण याय् धैगु इच्छां थुगु सफू छगू प्रकाश
 याना दान याना चवना । थुगु पुण्यं सकसिनं नं मां बौया गुण
 लुमंका कर्म ब कर्मफल यात सीका सत्तमार्गे वनां कुमार्गे तोता
 दुपि मां बौपिन्त सेवा याना आशिर्वाद काय् फय्मा । मदया
 वपि मां बौया गुण लुमंका पुण्यया भाग अर्पण याय् फय्मा ।
 दिवंगत मां बौपि सुगति सत्तमार्गे लाना दुःखं मुक्त जुया च्वंगु
 निर्वाण प्राप्तिया हेतु लाभयाय् फय्मा ।

भवतु सब्ब मङ्गलं

२५३८ बुद्ध जयन्ती

श्रामणेरे शीलरत्न

-३-

कर्म व विपाक

बुद्ध छन्हु जेतवने, बिज्याना च्चंबले अन ।
 तोदेय्य ब्राह्मण पुत्र, शुभ माणवक वया ॥
 अभिवादन याय्धुंका, छसिलिक्क व फेतुत ।
 फेतूह्मां गौरब पूर्वक, बुद्धयाके थथे न्यन ॥
 शास्ता भो! भगवान् बुद्ध, लोके मनुष्य जूपिनि ।
 मन् जूसां दक्क फुक्क, उत्थे उत्थे मज्जु गथे ?
 बुद्धं वैत लिसः बिल, संक्षिप्त सार ज्वीकथं ।
 थथे जूगुया हेतु खः, कर्म हे मुख्य कारण ॥
 शुभ माणवकं हानं, बुद्धयाके थथे न्यन ।
 संक्षिप्तं जि मथू भगवन्, विस्तारं थ्वीकथं थ्वखं ॥
 कना बिज्याह्मां भो शास्ता, धाय्वं बुद्धं छसिकथं ।
 चूलकम्म विभङ्गया, देशना कन इवःलाकं ॥
 गुलिं अल्पायुपिं ज्वीगु, गुलिं दीर्घायु ज्वीगु व ।
 गुलिं रोगी जुया च्चंसा, गुलिं निरोगी ज्वीगु नं ॥
 गुलिं स्यां रूप बांलाःसा, गुलिं कुरुप ज्वीगु व ।
 गुलिं भाग्यमानी जूसां, गुलिं अभागी ज्वीगु नं ॥

गुलिं सम्पत्तिशालीं, गुलिं गरीब ज्वीगु व ।
 गुलिं उच्च कुलीनं, गुलिं नीच कुलीनं ॥
 गुलिं प्रज्ञावान् जूसा, प्रज्ञाहिनं गुलिं गुलिं ।
 मजू समानं छाये थन, छु हेतुं थथे जूवन ॥

अल्पायु ज्वीगु व दीर्घायु ज्वीगु कर्म

गुपिं मनुष्यं लोके, प्राणीहिंसकं ज्वी अले ।
 प्राणीप्रति दया माया, मर्दुपिं क्रूरपिं हानं ॥
 हत्या याय्गु रसताःपिं, थुपिं ब्यक्तिं सिना वना ।
 सुखं शून्यं जुगु गति, नरके लावनी जुल ॥
 नर्कं योनीं मवंसा नं, मनुष्यं जन्मं जूसानं ।
 जन्मं जूथाय् अल्प आयु, जुया हे जन्मं ज्वीगु ज्वी ॥
 परया आयु पाः याःगु, कर्मं वैत लिचवः कथं ।
 थःगु नं आयु पाः ज्वीगु, फलं वैगु सुनिश्चितं ॥

गुपिं मनुष्यं लोके, प्राणीहिंसां बचे जुया ।
 सत्त्वं प्राणीं फुवकसितं, दया माया तया च्वनी ॥
 स्याय्गु ज्याःभः शस्त्रं अस्त्रं, दण्डं आदि ज्वनी मखु ।
 थुजापिं ब्यक्तिपिं जूसा, सुगतीं जन्मं जूवनी ॥

सुगती हे मज्जोसां नं, मनुष्य जन्म जूसां नं ।
जन्म जूथाय् दीर्घ आयु, जुया हे जन्म ज्वीगु ज्वी ॥
परप्राणी मस्याय्गु श्व, कर्म वैत लिच्चवः कथं ।
थःगु आयु आपाः दैगु, फल वैगु सुनिश्चित ॥

चुन्द सूकरिकया उदाहरण

भगवान् यागु इले, राजगृहे छथाय् छहा,
चुन्द नांहा सूफरिक्, फाया ला मीहा दैच्चन ।
फा स्याइबले सूकरिक्, दाइगु मना मवोतले,
म्वा म्वाकं पूगु लः त्वंकी, प्वाथे सफा भजूतले ।
ल्यंगु क्वालः छ्वाका छ्यंगु, त्वीसेच्चंका उनाच्छया ॥
छयो त्वाःल्हाना अलेतिनी, वैगु लाय् हि बुला बुला ।
थःतः माक्व नया ल्यंगु, मेपिन्त नं मिया मिया,
थःगु जीवन निर्वाह, याना च्वंगु जुया च्वन ॥
न्येन्यादं दुबले वैत, श्व हे कर्म लिना वया,
अवीची नर्कया रापं, शरीरे ताप जूवया ।
न्हेन्हु तक्क प्यपां चुया, फा हाःथे हाल तस्सतं,
हाःगुलिं काय्पिसं वैतः, छे हे कुना तथा तल ॥
भिक्षावःपिं भिक्षुपिसं, चुन्द हाःगु न्यना वयाः,
फा हे हाःगु धका श्वीका, बुद्धयात श्व खं कन ।

भो शास्ता! चुन्दयागु छै, फा हा:गु न्यने हे थाकु,
 थुलि निर्दयी जूँपि ला, गनं न खनागु मदु ॥
 उबले भगवान् बुद्धं, धै बिज्यात हे भिक्षुपिं ।
 फा हा:गु मखु वैगु छै, चुन्द हे अथे हा:गु खः ।
 वैगु मभिगु कर्म हे, वैत आः पूगु खः अथे ।
 फा थै हा हां अन्तिमे व, सिना नर्के वनी थनं ॥
 उकिं प्राणी हत्यायापिं, थुगु लोकं सिना वना,
 दुःख मात्र दया च्वंगु, नरके ला:वनी जुल ।
 थुगु खं सोकेफु झीसं, प्राणीया आयु स्यकेगु,
 थ:गु नं आयु त्वा: दैगु, अल्पायु ज्वीगु खः धका ॥

सुजायागु उदाहरण

गुपि मनुष्यपिं लोके, प्राणी हिंसां अलग्ग ज्वी,
 सुख प्राप्त याना इपिं, सुगती जन्म का:वनी ।
 पूर्व काले मगधस, मघ नांहा छम्हेसिया,
 सुजा सुधम्मा चित्ता व, नन्दा नांपिं मिसा प्यहा ।
 वथे स्वीस्वहा मित्रपिं, थ:गु साथे दया च्वन,
 उपिं मध्ये सुजा छहा, धर्मे ग्वा लि मया हनं ॥
 मेपिं फुक्कं श्रद्धा तया, ग्राम सेवा याना च्वन,
 नन्दा चित्ता सुधम्मां नं, धर्मे ग्वा:लि बिया च्वन ।

थ्वहे पुण्यं इपि फुष्कं, स्वर्गे हे जन्म काःवन,
 मघ माणवक छह्य, देवेन्द्र शक्र जूवन ।
 इपि फुष्क स्वर्ग वंसां, ग्राम सेत्रा मयाःगुलि,
 केवल सुजा छह्य मात्र, बोहया जन्म काःवन ।
 देवेन्द्र शक्रया योसां, स्वर्गे च्वने मफु उकिं,
 प्राणी हिंसां अलग् ज्वीगु, वैत उपाय ब्यूगुलि ।
 न्यां ब्यां की का नैह्य जुसां, प्राणी हिंसा मयासेवं,
 सीपि प्राणी मात्र नयाः, जीवन निर्वाह यागुलि ।
 शक्रं वैत बिया दर्शन, शीले मन् क्वातुका बिल,
 थ्वहे पुण्यं वयां लिपा, मनुष्य जन्म काःवल ।
 कुह्याया म्हाया ज्जुया च्वंगु, सीका इन्द्रं हानं वया,
 पञ्चशील बिया शिक्षा, शीले इं क्वातुका बिल ॥
 थुगु पुण्यं अनं सिना, असुर कन्या जूवन,
 प्राणी हिंसां लगातार, अलगा जूगुलि याना ।
 वैतः हानं शुक्र राजं, देवलोके व्वना हया,
 अग्रह्य महिषी यागु, पदे स्थापित नं यात ।
 प्राणीहिंसा मयाःगुलि, तिरश्चीने वना हानं ।
 मन् जुल वयां लिपा, असुर कन्या नं जुल ।
 थथे क्वातुक मन्थाना, शीले च्वंगुया कारणं,
 सुजा हानं स्वामी नापं, देवलोके च्वने खन ।
 उकिं धाःगु मनुष्यापि, अहिंसा व्रत काय् फुसा,
 सुख प्राप्त याना इपि, सुगती जन्म काःवनी ॥

प्राणी हिंसा याना च्चंपि,	थनं मृत्यु जुया वना,
मनू जुया जन्म जुसां,	जन्म ज्वीवं सीना वनी ।
छुं दि लिपा सिना वनी,	बाल्यावस्थाय् सिना वनी,
ल्याय्ह इले सिना वनी,	अकालं नं सिना वनी ।
परहत्यां सिना वनी,	मन्त्रद्वारा सिना वनी,
पर आयु छिन्न याःपि,	थःनं अत्पायु जूवनी ॥
प्राणी हिंसा मया गुलि,	भगवान् बुद्ध जूबले,
देवदत्तं कुतः याःसां,	दीर्घायु जूगु खः हानं ।
सैनिक नालागिरि हानं,	यन्त्रशीला याकें नापं,
सुरक्षित जुया बुद्ध,	पुर्ण आयु म्वाना वन ।
उकिं धाःगु परप्राणी,	मस्याय्गुया प्रतिफल,
थःगु आयु आःपा दैगु,	फल वैगु सुनिश्चित ॥

रोगी व निरोगी ज्वीगु कर्म

शास्ता भो भगवान् बुद्ध,	लोहे मनुष्य जूपिनि,
गुलि ब्यक्ति रोग ग्रष्ट,	गुलि निरोगी ज्वीगु नं ।
थथे जूगु छु हेतुं खः,	छु याना थथे ज्वीगु खः
कना बिज्याहुं भो शास्ता,	बिस्तारं थ्वीकथं थवखं ॥
गुह्य ब्यक्ति लाहाति वा,	कथिं वा न्ह्यागुलि थजु,
सत्वपिन्त दुःख बीगु,	थ्व फुक्क पाप कर्म खः ।

थथे सास्ति याह्य ब्यक्ति,	थनं सिना वना अन,
सुख शून्य जूगु गति,	नरके लावनी जुल ।
नर्क योनी मवंसां नं,	मनुष्य जन्म जूसानं ॥
जन्म जूथाय् जुया रोगी,	दुःख कष्ट सिया चवनी ॥
गुह्य मनुष्यपिं लोके,	स्वैतं दुःख मबीह्य ज्वी,
त्हांति वा शस्त्र अस्त्रं नं,	स्वैत नं दुःख बीमखु ।
थुजोपिं ब्यक्तिपिं जुसा,	सुगति जन्म जूवनी,
स्वर्गे जन्म मजूसं नं	मनुष्य जन्म ज्वीबले ।
जन्मंसिं निरोगी ज्वी,	बिचे नं रोगी ज्वीमखु,
स्वैतं सास्ति मयाय्गु हे,	निरोगी ज्वीगु हेतु खः ।

कोक व्याधाय उपमा

भगवान् बुद्धया समये	श्रावस्ती नगरे दुने,
कोक नांहा छह्य व्याधा,	उहासें छन्हुया दिने ।
खिचा ज्वना बने दुने,	शिकार याय् धका वन,
लंय् बीचे भिक्षा यावःह्य,	भिक्षु वं नाप लाःबले ।
अलच्छिन्ह्य नापलात,	थौं शिकार चूलाई मखु,
धका मनं तमं तमं,	व्व ब्युब्युं जंगले वन ॥
संयोगं ह्लिच्छि वंका नं	छुं शिकार चूमलाःगुलि,
दिवक्काया त्याहां बवं,	लंय् व हे भिक्षु ध्वः दुल ।

तमं वैत न्याके धका, खिचातय्त ख्याना व्छल ।
 खिचां उ उं भिक्षुयात, ह्यकया न्यायेत स्वल ।
 ग्याना भिक्षु छमा सिमाय्, गया च्चे बः कया च्वन,
 दुष्ट व्याधां तमं तमं, तुती बाणं सुया च्वन ।
 स्याःगु बग्याःगुलि चीवर, म्हेच्चंगु क्वे कुतुं वल,
 चीवरं व्याधाया म्हे हे, संयोगं त्वःपुया बिल ।
 खिचां नं भिक्षु हे भाःपा, व्याधायात न्याना न्याना,
 व्याधाया ला नया इपिं, मग्न मस्त जुया च्वन ।
 थथे जूगु खना भिक्षुं, त्वःथुला सिमाया कचा,
 खिचातय्त लक्ष्याना कय्का, ख्याय्त स्वया च्वन ।
 सिमा च्चे हे भिक्षु खना, खिचां थः भूल खंकल,
 अले ग्याना खिचात नं, जंगले हे बिस्युं वन ।
 थःगु चीवर कुतुंवना, व्याधाया मृत्यु जूगुलिं,
 थःत दोष लाःला धका, मने शंका लुया वया ।
 थःत जुक्क फुक्क कना, बुद्ध याके न्यना स्वल,
 बुद्धं नं कोकया विषये, पूर्वं जन्मया खँ कन ।
 आःजक मखु थ्व थःहे, थःगु कर्म सिना वना,
 कर्म फल भोगे याःगु, ह्नापानं थथे जूगु दु ।
 ह्नापाया जन्मस कोक, बैद्यया लजगा ज्वना,
 गामे चाःचाः हिला च्वंच्वं, मस्तेगु छ चः खना,
 अन हे सिमाख्वं छगुली, सर्पं नं खनेवं मने,

सर्पं न्याका वासः याय्गु,
 ह्रबःसा दु काहूँ धका,
 रचां नं खःधका भाःपा,
 सर्पं धका सिया मचां,
 वांष्टया हल वं सर्पं,
 सर्पं नं बैद्यया ह्लाते,
 बैद्यराज व हे बीषं,
 श्व खं कना तथागतं,
 मेपिन्त कष्ट ब्यूपिसं,
 थुजापिं दुष्टपिं ब्यक्ति,
 मनु जुया जन्म जुसां,
 वथे चक्खुपाल भिक्षु
 थुजागु हे कर्म भोगं,
 धम्मपद अठ्ठकथा ग्रन्थे
 उकिं दुःख बीगु कर्म,
 गुह्यसें स्वंत नं पीडा,
 वहे ब्यक्ति न्ह्याथाय वंसां,
 सिना वंसां दिव्य लोके,
 हानं मनुष्य जूसानं,
 न्ह्यागु नःसां पचे नं ज्वी,
 परपीडा मबीगु हे,

कुबिषार तथा मने,
 सिमाच्चे थछ्वया बिल,
 सर्पयात ज्वना साल ।
 ष्वे स्वया बैद्य तातुना,
 छ्यने हे लाक्क भिकनं ।
 हिना ष्वत्तुक वांन्यात,
 व हे क्षणे सिहे सित ॥
 श्व हे शिक्षा कना हल,
 थःमं हे भोग या वनी ।
 सिना नके वना हानं,
 रोगी ज्वी दुःखसी माली ।
 थः अहत ज्वीह्य जूसा नं,
 थःहे कां ज्वीके माःगु खँ ।
 दु स्वय्फु बांलाक,
 याय्मज्यू गुबलेसनं ॥
 मब्यूसे जिन्दगी हनी,
 निरोगं जिन्दगी हनी ।
 आरोग्य पूर्वकं चवनी,
 हूष्ट पुष्ट व स्वस्थ ज्वी ।
 जिह्वा इन्द्रिय शुद्ध ज्वी,
 निरोगी ज्वीगू हेतु खः ॥

सुरूप व कुरूप ज्वीगु कर्म

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
गुलिस्यां रूप बांलाइगु, गुलि कुरूप ज्वीगु नं ।
थथे जूगु छु हेतुं खः, छु याना थथे ज्वीगु खः,
कना बिज्याहुँ भो शास्ता, बिस्तारं थ्वीकथं थव खँ ॥

गुह्य व्यक्ति तं कालि ज्वी, क्रोधी व अतिचण्ड ज्वी,
सुनानं छुं छगू धाःसा, तस्सतं तं मंभिह्य ज्वी ।
थुजापिं व्यक्तिपिं लोके, थनं मृत्यु जुया वना,
सुख शून्य जूगु गति, नरके जन्म जूवनी ।
नर्क योनी मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
जन्म जूथाय् थःगु रूप, बिरुप ज्वीक जन्म ज्वी ।
थथे तं कालि ज्वीगु हे, कुरूप ज्वीगु हेतु खः,
गुह्य व्यक्ति मज्वी क्रोधी, वहे सुरूप ज्वीगु खः ॥
सिना वना दिव्य लोके, रूप सम्पत्ति पूर्ण ज्वी,
हानं मनुष्य जूसां नं, अत्यन्त रूपवान् ज्वी ॥

कलाबु जुजुया उदाहरण

ह्लापा बाराणसी देशे, कलाबु जुजुया पाले,
 बोधिसत्व ऋषि जुया, हिमाले बास यावन ।
 चिसवाः पाउँसवानय्तः, बाराणसी बिज्याबले,
 सेनापतिया आग्रहे, राजोद्याने च्वना च्वन ॥
 छन्हु जुजु मद्य त्वना, उद्याने परिवार मुना,
 क्रीडा यायां मस्त जुया, मुले हे गोतुला च्वन ।
 न्ह्यो वःगुलि दक्ख फुक्कं, उद्याने चाहिला वं वं,
 बोधिसत्व खना वैथाय्, धर्मया खँ न्यना च्वन ॥
 न्ह्यलं चाय्वं जुजुं न्यन, गो गन वन हां फुक्कं,
 थये न्यना माला वं वं, ऋषिया आश्रमे खन ।
 तमं चूर जूया वैके, छ छु वादी धका न्यन,
 ऋषि धाल क्षमावादी, अले वं तंभवया शंझं,
 सःता चण्डालयात वं, कंकथि द्वःछि दाय्कल,
 उकिं छ्यंगू पंम्हया नं, ला नापं चुँदना वल ।
 हानं ऋषियाके न्यन, छ छु वादी धका नतुं ।
 ऋषि हानं क्षमावादी धका नतुं लिसः बिल ।
 द्वेषयूक्त कलाबुं नं ह्लाय्, ह्लाय्पं ह्ला तुति तकं,
 ध्यना छको पति न्यन, छ छु वादी धका हानं
 न्ह्याक्ख न्यंसां बोधिसत्वं क्षमावादी धया च्वन,
 तमं जुजुं छाती प्यंका, बस्वाना, थः त्याहां वन ॥

मुखं ह्य दुष्टं ह्य राजा, अनं भवा चिला वना,
 उद्यानया लुब्धाय थ्यंका, पृथ्वी हे स्वत्तुना वन ।
 अति द्वेषी मूर्ख जया, तं कालि क्रोधी जूगुलि,
 अवीची नर्कया भोग, याः वन चण्ड जूगुलि ॥
 थुजाह्य व्यक्ति नर्क हे, मवंसें जूसा नं मनू ।
 तं कालिह्य व्यक्तियागु, रुप हे ज्वी भयानक ।
 न्यात्रव बांलह्य जूसानं, तंभ्वे बले स्व बालाक,
 वैगु रुप कुरुप ज्वी, सकसियां ज्वी मयोह्य नं ॥
 थुकिनं सीकेफु झीसं, क्रोधं विरुप ज्वीगु व,
 क्रोधं नर्क जन्म ज्वीगु, धैगु कारण बांलाक ॥

मघ माणवक या उदाहरण

गुपि मनुष्यपि लोके, तं कालि ज्वीमखु इपि,
 थनं सिना वना इपि, सुगती जन्म काः वनी ।
 मघ धैह्य माणवक, मगधे जन्म जूबले,
 थथ्या व्वथ्या माथं वंका, सफा याना च्वना च्वनी ।
 मेपि वया वैत छ्वाना, व थाय् कया च्वना च्वनी,
 मघ अनं वना मेथाय्, माथं वंका व च्वं वनी ॥
 थथे वैत छ्वाना छ्वःसां, तं मभ्वेकु व मानवं,
 झं झं इपि फुवक च्वनेत, दय्का बिल सतः थमं ॥

मिक्वीत नं अग्निशाला, त्वनेत लः पुखु हानं,
 वनेत लं बिच्चे फल्चा, आदि नं दय्का बिल ॥
 थःगु श्रम लुटेयाःसां, गुबलें तं मम्बेकु वं,
 थ्वहे कर्म सिना वना, इन्द्र हे जूवन उह्य ।
 दिब्ब्य लोके मवंसां नं, मनुष्य जन्म जूसानं,
 थुजापि हे थुगु लोके, अत्यन्त रुपवान् ज्वी ।
 उकि सीकी दोष क्रोध, मयासे ज्वीगु संयम,
 दिब्ब्य लोके जन्म ज्वीगु, सुरूप ज्वीगु कारण ॥

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
 गुलि ज्वी भाग्यमानीह्य, यशस्वी परिवार दुह्य ।
 गुलि अभागी अपयशी, परिवार हीन ज्वी गुलि,
 मनुष्य हे जुया चवंसां, छाय् थथे भिन्न जूवन ।
 थथे जूगु छु हेतुं खः, छु याना थथे ज्वीगु ख ?
 कना बिज्याहँ भो शास्ता, बिस्तारं थ्वीकथं थ्व खँ ॥

गुह्यसिनं याना ईर्ष्या, मभि हे जक ताःतुनी,
 सुयां लाभ जुया वःसा, वैत दाह जुया चवनी ।
 व हे दाह व ईर्ष्यां हे, मभिज्याखँ याना चवनी,
 थ्वहे कर्म सिना वना, दुर्गती जन्म काः वनो ॥
 नर्क योनी मवंसां व, मनुष्य जन्म जूसानं,

यश परिवार व भाग्यं, बिहीन जूझ ज्वी माली ।
 यथे ईर्ष्या दाहचित्त, मजूह्य सुगती बनी,
 लिपा मनुष्य जूवःसां, भाग्यवानह्य व्यक्ति ज्वी ।
 यश किर्ति बृद्धि जुया, लोके नं ज्वी प्रख्यातह्य,
 परिवार मावव दया, थमं धंथे दयाचवनी ।
 ईर्ष्या दाह चित्त हे खः, दुभाग्य ज्वीगु कारण,
 ईर्ष्या दाह मदैगु हे, भाग्य दैगुया कारण ॥

सेठनीया उदाहरण

श्रावस्ती छह्य दु सेठ, कर्म व कर्मया फले,
 अले त्रिरत्नया प्रति, श्रद्धा विशाल युक्तह्य ।
 उह्य सेठया स्त्री धाःसा, अःखः बिचारह्य हनं,
 सन्तान मदुह्य थारी, जुया सेठं लिथु हल ।
 लिपाहःह्य मिसा धाःसा, थःथे हे श्रद्धावान व,
 कर्म कर्मफले वैतः, बिश्वास दुह्य नं जुल ॥
 वंहे ब्वीकुगुलि काय् झं, व मिसा तस्सतं यल,
 न्ह्याथाय् नं थःनाप वैतः ब्वना यंकीगु नं जुल ।
 उकिं हे न्ह्यथुया चित्ते, ईर्ष्या दाह बुया वल,
 मांकाय् निर्म्हं वया चित्ते, पंगल थे जुया वल ॥
 थ्वहे ईर्ष्या याना इमितः भ्वखाय् धूनं लुना बिल,
 बुसा सुगन्ध नं चःबी, वांछ्वया सुचुका बिल ।

वसः तिसा नापं कया, थमं हे सुचुका बिल,
 ह्य चासुइगु वासः हया, लासायनं व व्हला बिल ॥
 थ्वहे पापं उह्य मिसा, मृत्युं ल्यू प्रेत जूवन,
 अन वतः थ्वहे कर्मं, जिवे दुःख विया हल ।
 ह्य छह्यं धू प्यपुनीगु, बस्त्र छुहे मदेगु व,
 ह्य नवेगु हानं वतः, चास्वीगु आदि नं जुल ॥
 अले प्रेतं थःगु दुःख, लिथु यात कना वयना,
 थःगु भूल फुक्क कना, छत्रख्वं क्षमा पवना च्वन ।
 लिथुह्य थः न्ह्यथु प्रति, दया माया वया हानं,
 स्वामियात बिन्ति याना, दान पुण्य याना बिल ।
 वहे फुक्क पुण्य दान, प्रेतयात इना बिल,
 उगु पुण्यं न्ह्यथुह्य नं, प्रेतत्वं मुक्त जूवन ॥

निह्य मन्त्री पिनिगु उदाहरण

छगू इले तथागत, भावस्तीस बिज्याबले,
 असदिस दान यात, प्रसेनजित कोशलं ।
 न्यासः मण्डप न्यासः किसि, न्यासःगू श्वेतछत्र व,
 न्यासः कन्या ज्वरे याना, महादान बिल अन ।
 न्यासः किसि न्यासः छत्र, ज्वना वकीकल बांलाक,
 न्यासः कन्यां भीखण्डादि, सुगन्ध नं व्हला च्वन ।

झिप्यंगूकोटी कार्षापिणं, फुकाव्युगु थ्व दान खः,
 बुद्धयात दान व्युगु, पुक्कं अलग्ग हे तिनी ।
 थुगु दाने उगु देया, निह्य मन्त्रीं निथी कथं,
 बिचायाना च्वन धंगु, तथागतं मनं खन ।
 दानानु मोदना कर्म, संक्षिप्त देशना याना,
 भिक्षुसंघ फुक्क व्वना, बिहारे तुं लिहाँ वन ।
 लिपा कोशल राजां नं, थुपिं मन्त्री निह्येसिगु,
 निगु बिचाःयात थ्वीका, इपिं मन्त्री निह्येसित ।
 थःथपिगु बिचाः त्वेक, उकियां फल नं बिल,
 ईर्ष्या व मुदितायागु दृष्टान्त थ्वी कथं फल ।

निह्य मन्त्रीपिनि बिचाः

छह्य मन्त्रीं बिचाः याःगु, धन्य धन्य थ्व दान ला,
 धन्य खः थ्व महाराजा, धका प्रसन्न जूह्य व ।
 मेह्य मन्त्रीं बिचाः याःगु, स्व स्व थ्व मूर्खह्य जुजुं,
 गपायसतं खर्चं याःगु, धका दाह याना च्वन ।
 थ्वहे ईर्ष्यां याना वैंत, थ्वऽ जन्मे बिज फल,
 वैंतः जुजुं खोसे याना, देशं हे पितना बिल ॥
 दाने लयताःह्य मन्त्री हे, जुजुया योह्य नं जुल ।
 थुजागु दान वैंतः नं, न्हेंहु तक्क याके बिल ॥

राज्य सुख भोग आदि, वैत न्हेन्हु बिया हानं,
 थःमं नं मुदितायागु, दृष्टान्त फल श्वीकल ॥
 उकिं सी दु दाह ईर्ष्या, भाग्य यशादि पवीगु व,
 ईर्ष्या दाह मयाय्गुलि, भाग्य यशादि दैधका ।
 दाह ईर्ष्या धका धंगु, मने ल्वीगु मभिं ज्या खः,
 वहे मभिंगु चित्तं हे, दुर्गती जन्म ज्वीगु खः ।
 म्वाबले नं थुजापिन्त, भिं पि मित्रादि देमखु,
 थःथिति इस्त मित्रं नं, भिं भाःपाः ग्वाःलि याइमखु ।
 सिना लिपा मन् जुया, जन्म हे जूसानं तबि,
 भाग्य यश परिवारं, बञ्चित जूह्य ज्वीगु ज्वी ।
 गुह्यसे दाह व ईर्ष्या, मयाःसे पर उन्नति,
 थःनं लय्ताय्गु याय् फय्की, अथवा ग्वाःलि बीह्य ज्वी ।
 थुजाह्य व्यक्ति हे लीपा, सुगती जन्म जूवनी,
 मन् जुया जन्म काःसां, भाग्यं पूर्णह्य ज्वीगु ज्वी ।
 अनेक यश व कीर्ति, वैगु न्यंक प्रचार ज्वी,
 परिवार माक्व दया, थःमं धैथे दया च्वनी ।

धनी व गरीब ज्वीगु कर्म

शास्ता भो भगवान बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
 गुलि सम्पत्तिशालीपि, गुलि गरीब ज्वीपिनि ।
 छु हेतुं थथे ज्वीगु खः, छु याना थथे ज्वीगु खः,
 कना बिज्याहुँ भो शास्ता, बिस्तारं थ्वो कथं थ्व खं ॥
 गुह्य ब्यक्ति त्यागचित्तं, श्रमण ब्राह्मण अले,
 दक्षिणेत्य ब्यक्तिपिन्त, दान प्रदान याइ मखु ।
 त्याग चित्त मदेगुलि, लोभ बृद्धि जुया च्वनी,
 लोभी कंजूसीया हेतुं, दान याय् नं मफं च्वनी ।
 थुजापि ब्यक्तिपि लीपा, दुर्गती जन्म काः वनी,
 मनू जुया जन्म जूसां, सम्पत्तिशाली ज्वी मखु ॥
 गुह्यसे दान बी योग्य, श्रमण, ब्राह्मण प्रति
 श्रद्धातया अन्न पान, वस्त्र यान विहार व ।
 दुष्प धूप सुगन्धादि, शयनासन वा मत,
 माःमागु त्वःगु, व नीगुः दान प्रदान याःह्य ज्वी ।
 थथे दान याय्गु धैगु, भिगु कुशल कर्म खः,
 थुजापि हे सिना वना, सुगती जन्म काः वनी ।
 दिव्यलोके मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
 धनसम्पत्ति वैभवं, परिपूर्ण जुया च्वनी ।
 सम्पत्तिशाली ज्वीगुया, हेतु हे दान बीगु खः,
 गरीब ज्वीगु या हेतु, दानं विरत ज्वीगु खः ।

आगन्तुक सेठया उदाहरण

भगवान् बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 धन धान्य पूर्णं जूहा, छहा सेठ दया च्वन ।
 थथे सम्पत्ति दःसानं, थःमं छुं भोग नं मया,
 मेपिन्त नं दान मान, गुबले सुयातं मया ।
 साःभिं छुंहे मनःसे वं, दंगु स्यंगु नया च्वनी,
 भिगु नायुगु वस्त्र नं, द सां दंगु पुना च्वनी ॥
 तःजिगु रथ द सां नं, भ्वाथ गु गाडाचाय् च्वनी,
 स्वर्णछत्र दुहा जूसां, कुसां जक कुया च्वनी ।
 उकिं वैंत सकसिनं, सम्पत्तिशाली जूसःनं,
 छयंया मालिक जुयाच्वंसां, पाहुना थें धया च्वन ।
 थःथिति इष्टमित्रं नं, सेठ आगन्तुक धका,
 ह्यसीकीगु व लोके नां, चलेजगु जुया च्वन ॥
 सीत्येका तक्तं स्वैंतं, छुं हे दान बिया मवं,
 न्हाक दःसां मुना मुना, स्वःथनीगु जुया च्वन ।
 छन्हू सेठ रोग जुया, प्राण तोता सिना वन,
 निसन्तान जगु निम्ति, दक्क जुजुं ल्हाया यन ॥
 वंगु सम्पत्ति ल्होबले, न्हेन्हू न्हेचा बिना वन ।
 थथे सम्पत्ति दःसां नं, छुंहे दान मयाहा व,
 सिना रौरव नकें हे, तर्प्यक जन्म जूवन ॥
 थुजाहा माइकुति जूहा, दान छुं हे मब्बुहा हे,
 मृत्युं लिपा मनू जूसां, दुःखी गरीब ज्वीगु खः ॥

आनन्द नेठया उदाहरण

भगवान बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 चय्गु कोटि धन दुह्य, आनन्द सेठ दु छह्य ।
 वं थःह्य काय् जूसां नं, फुक्कं धन वयना मतः,
 मक्कसे हे उह्य सेठ, प्राण तोता सिना वन ।
 थःह्यं जक उह्य सेठं, दान मयोद्दु हे मखु,
 ज्ञाति बन्धु फुक्कसित, बाछी छकः, ब्वना मुना ।
 दान मबीगु विषये, अनुशासन याना च्वनी,
 श्वहे पापं सिना वना, चाण्डाले जन्म जूवन ।
 द्वःछिखा छें दुगु उगु, गां जूसां सकलें सुखी,
 ज्या खं फुक्कं सुलभ जू, चाण्डाल ग्राम जूसानं ॥
 परन्तु श्व सेठ छह्य, गर्भे च्वंवेनेवं अनं,
 ज्या खँ फुक्कं स्यनावना, नयत्त्वने थाकुया वन ।
 अलच्छिन्हा दुज्वी धका, गांनिब्वः ब्व थलाःबिल,
 मच्चा गर्भे दुगु भागे, ज्या खँ कष्ट जुया वल ।
 थथे बच्चि बच्चि यायां, गांया र ब्वःथथं थथं,
 अले वहे प्वाथे दुगु, छखा छें जक ल्यं वन ।
 मेपिं फुक्कं ल्लापां थें हे, ज्याखँ सुलभ जुया च्वन,
 श्वहे छखा छेंया प्राणी, दुःखं जीवन हना च्वन ।
 मच्चाप्वाथे दुसां निसें, दुःख जूगु स्वया खना,
 प्वाथे च्वंहा मच्चा अलच्छिन्, धका इमिसं थुया वल ।

थथे मती तथा इमिसं, मांह्य हे पतिना बिल,
 मांह्य नं दुःख व कष्ट, स्यु स्युं हे मचा ब्वीकल ॥
 बुल नं मचाया थःगु, मिखा ह्लाय् ह्लाःतुती म्हतु,
 छुं छता हे थाते मला, मानो पिसाचथे च्वन ।
 मचा थथे बाँमलासां, मांयागु ममतां याना,
 त्याग याय् वं मफु उर्कि, थःमं हे लहिना तल ।
 मचायागु प्रभावं हे, पवने तकं मदं वन,
 छे हे तोता मचायात, भिक्षा पवं वनेगु यात ।
 थुकथं दुःख व कष्टं, जीवन् हं हं छसिकथं,
 व मचां पवं वने फय्वं, मांह्यं नं त्याग्याना वन ॥
 बाकू भ्यगः ज्वना पवंपवं, व मचा पूर्व जन्मया,
 छे थ्यंका थःगु छे भाःपा, तप्यंक वनेत सन ।
 स्वंगु लुखा पुला वना, प्यंगूगु लुखा थ्यंबले,
 थःकाय्या काय् म्ह्याय्पि हे, ह्यिता च्वंगु उगु इले ।
 वंत खना इपि मस्त, पिच्याना हाल ग्याः सलं,
 हाःगुलि तःधिकपिसं, वंत दाया छ्याना हल ।
 उबले हे तथागत, थ्यंक बिज्यागुलि अन,
 काय्ह्य सेठयात सःता, वंत थ्व खँ कना बिल ।
 “छाय् छिमिसं थ्व मचायात, दायासास्ति याना च्वना,
 थ्व मचा छंह्य बौ हे खः, वयां ह्लापाया जन्मया ।”

तर श्व खँ वया काय्हां,	छत्ति पत्याः मयाःगुलिं,
बुद्धं हे व मचायात,	थुना तःगु सुवर्ण घः ।
क्यना बीत आजा जुल,	मचां नं लिकया बिल,
श्व खना वया काय्हां नं,	बुद्धया खँ पत्याःयात ॥
थुकिं नं सीकेफु झीसं,	नकँ हे व मवसां नं,
मनू हे जन्म जुसां नं,	दुःखी दरिद्र ज्वीगु नं ॥
दान प्रदान याःपिला,	दिब्बलोके थ्यं हे थ्यनी,
दानयागु बलं वेतः,	दिब्ब सम्पत्ति दे चवनी ।
थः मसीसां वैगु निर्मित्ति,	दिब्बलोके बिमानत,
देवकन्या दिब्ब सुखं,	वैगु निर्मित्ति पिथाचवनी ।
मनू हे जन्म जूसां नं,	थःगु दान यागु बलं,
थःमं इच्छा याःगु तवकं,	पुरे ज्वीगु जुया चवनी ।
उकिं सी दु दान बीगु,	सम्पत्तिशाली ज्वीगु व,
गरीब ज्वीगुया हेतु,	दाने बिकःहा ज्वीगु हे ॥

नीचकुल व उच्चकुल ज्वीगुया कर्म

शास्ता भो भगवान् बुद्ध, लोके मनुष्य जीवने,
गुलि उच्च कुलीनह्य, गुलि नीच कुलीनह्य ।
छु हेतुं थथे जूगु खः, छु याना थथे ज्वीगु खः,
कना बिज्याहुँ भो शास्ता, बिस्तारं श्वीकथं श्व खँ ।

गुह्य ब्यक्ति अभिमानी,
 अभिवादन व मान,
 स्वागत योग्य प्पिन्त नं,
 आसन बी योग्यपिन्त नं,
 लँ चिला बी योग्यपिन्त,
 आदर योग्य ब्यक्तिपिन्त,
 मान बी योग्यपिन्त नं,
 पूजनीय ब्यक्तिपिन्त,
 थुकथं उच्चपिं ब्यक्ति,
 आदर गौरब मतेगु हे,
 थुजापिं अभिमानीपिं,
 मनुष्य जन्म जूसां नं,
 थथे आदरणीयपिं,
 नीच कुले जन्म ज्वीगु,

गुह्य ब्यक्ति अभिमानी,
 बन्दनीय ब्यक्तिपिन्त,
 स्वागत याय्माःपिन्त,
 आसन बी योग्यपिन्त नं,
 लँ चिलाःबी योग्यपिन्त,
 आदर याय् योग्यपिन्त नं,
 गौरब तय् योग्यपिन्त नं,
 माने याय् योग्यपिन्त नं,

कडा ज्वी वा घमण्डी ज्वी,
 याइमखु वन्दनीय पि ।
 स्वागत् सम्मान याइमखु,
 आसन तोता बिइ मखु ।
 लँ चिलाः बीमखु हानं,
 आदर गौरब तंमखु ।
 मान नं तं मखु हानं,
 पूजा नं वं याइ मखु ।
 श्रंठपिं ब्यक्ति पिन्त नं,
 नीच ज्वीगुया हेतु खः ।
 सिनालि नर्के हे वनी,
 नीच कुले लाना च्वनी ।
 अनादर याय्गु कर्म हे,
 हेतु खः मुख्यगु थन ॥

कडा स्वभाब ज्वीमखु,
 अभिवादन याइह्य ज्वी ।
 स्वागत् सत्कारयाइह्य ज्वी,
 आसन आदि बिया च्वनी ।
 लँ नं चिलाः बिया च्वनी,
 आदर हे तया च्वनी ।
 गौरब तया च्वनीह्य ज्वी,
 माने हे वं याना च्वनी ।

पूजनीय व्यक्ति पित्त,	पूजा याइह्य जुया चवनी,
थुजाह्य व्यक्ति हे स्वर्ग,	मृत्युं ल्यू जन्म काः वनी ।
मनू हे जन्म जूसानं,	थुजापिं व्यक्तिपिं थन,
उच्चगु श्रेष्ठगु कुले,	जन्म ग्रहण याःवनी ।
उमेर गुण व शिक्षा,	थःस्वयाः वृद्ध श्रेष्ठपिं,
उजापिं व गुरु मां बौ,	श्रमण संघ पूज्यपिं ।
पूज्यपित्त पूजा याय्गु,	अभिमानी मज्जीगु व,
उच्चपित्त माने यायेगु,	उच्च ज्वीगुया हेतु खः ।

मांयात अपमान याःगुलि नर्के वंगु

छगू इले बोधिसत्व,	वृक्षदेवया जन्म स,
मुना परिवार फुक्कं हे,	नर्के श्रमण याःवन ।
छगू उस्सद नर्कस,	नर्के च्वंपिनिगु छ्यने,
तीक्ष्ण धारगु तलवार,	दुगु चक्र दया च्वन ।
उगु धारं किया किया,	हिया धाः बाः वया च्वन,
तच्चःगु कष्टसीमागु,	खना इमके न्यना स्वल ॥
मित्रबिन्दक नां जूह्य,	नारकीय छह्येसिनं,
बोधिसत्वयात थःगु,	खँ कंबले उह्येसित ।
वृक्षदेवं न्वात वैत,	छ अति लोभी जूगु व,
मां बौयागु खं मन्यंह्य,	मां यात हेला याःह्य नं ।
जूगुलि उकिया कर्म,	थ्व दुःख भोग याःगु खः.
धका वैत लिसः बियाः,	थःगु लंपु लिना वन ।

थ्व खँ गथे धाःसा

द्वाराणसी चय्गु कोटि, धनवान् सेठ दु छहा,
 धनधान्य दुथें नतुं, श्रोतापत्ति फले लाना ।
 त्रिरत्नया प्रति श्रद्धा, आदर गौरबवान् जुल,
 परन्तु वया काय् धाःसा, श्रद्धां रहित् जुया च्वन ॥
 थःश्रबु मृत्यु ज्वी धुंका, मांहा छें स्वामिनी जुल,
 याकः काय् जूगुलि वैत, मांहां भि याय्गु नं स्वल ।
 परन्तु काय्हासैं धाःसा, मांयागु खँ न्यंहे मन्यो,
 वं मांयात हत्तु हक्का, थः योयोथे जुया च्वन ।
 छन्हु मांहां द्वःछि दांया लोभ क्यो क्यो धया स्वलः
 मित्तविन्दक पुता थौं छ, विहारे ह्नापनं वना ।
 उपोसथ ब्रतः च्वना, वःसा छन्त कल्ह सुथे,
 द्वःछि कार्षापण बीगु, पक्का जुल धका धाल ॥
 दांया लोभं मित्तविन्दक, विहारे ह्नापनं वन,
 शीलेच्वंगु पहःयाना, धर्मशालाय् छना च्वन ।
 मांहासैं च्छि यंकं हे, काय्हां धर्मोपदेश न्यना,
 च्वन धका मती तया, छें लय् तात्तां च्वनाच्वन ॥
 काय् वैबले काय्नाप हे, धर्मोपदेश व्यूहानं,
 बिज्याइधका लासा लाया, थःगु छें हे पिया च्वन ।

कल्ले खुनु सुथ ह्लापां, मित्तविन्दक छे वल,
 मांहां धर्मोपदेशक, मखंगुलि थथे न्यन,
 धर्मोपदेशक भिक्षु, ब्वना छाप् महया थन,
 थ्व खं न्यना मित्तविन्दक, झोक्के जुया थथे धाल-
 धर्मोपदेशक छाप् आः, वैगु मतलब जितः मद्दु,
 ह्मिगः कबुल यानार्थे, द्वःछि दांनि ङ्गु आः थथे ।
 धया मांहाे सिके द्वःछि, दां कया पासापि मुना,
 व्यापार याबले वैत, सच्छिनीद्व लवो दत ।
 अले समुद्र पारे व, वनेत तत्पर जुल,
 मांहां वैत अनेकथं, मछ्वेगु यान नं यात ।
 मांयागु ममतां याना, मांहासे न्ह्यपना गन,
 मांयात हे दाया ध्वाना, बस्वाना व वंहे वन ॥
 डुंगाप् न्हेन्हु बिते ज्वीवं, समुद्रे लाःबले बिचे,
 वैगु हे कारणं डुंगा, सं हे मसंक थाःवन ।
 स्वको तक्क गोला तल, वैत हे जक लाःवन,
 माझीं वैत सिक्वी चिना, डुंगां हे पितिना बिल ॥
 वैतः अलग याप् मात्रं, डुंगा अपुक न्ह्यांवन,
 सिक्वी च्वंहा मित्तविन्दक्, ल्येल्थे पुपुं वना च्वन ।
 लःया धारे न्ह्याना वं वं, छगू द्विपे व लाःवन,
 द्विपवासी प्रेत तय्सं, वैत बचे याना यन ।
 उगु द्विपे न्हेन्हु तक, सुख भोग याना हनं,
 न्हेन्हु लिपा दुःख सिपिं, इपिं प्रेत जुया च्वन ।

खाःयागु इमिगु भवनं, इपि नाप्यं ह्वना च्वन,
 न्हेन्हु तक्क सुख भोग, इपि नापं ह्वना च्वन ।
 न्हेन्हु लिपा प्रेतनीपि, दुःख सीत अनं वन,
 मित्तविन्दक व थाय् तोता, थः हानं यात्रा यावन ॥
 अनं मेगु द्विप थ्यंका, वहःया भवने दुने,
 ह्वापार्थे हे न्हेन्हु तक, देव ऐश्वर्यं भोग् यात ।
 च्याह्वासिनं सेवा याका, सुख ऐश्वर्यं भोग् याना,
 कामसुखे लिप्त ज्वीका, मग्न मस्त जुया च्वन ।
 अनं प्रेतनी तय्सं, वैत च्वनाच्चं धाःसा नं,
 इपि वनेवं हानं थःनं, समुद्र यात्रा यावन ।
 स्वकोगु पटके मेगु, द्विपे थ्यंकः वन अनं,
 मानिकयागु विमाने हे, न्हेन्हु सुखं च्वना च्वन ।
 झि खुहा प्रेतनी तय्सं, वैगु सेवा याना च्वन,
 व हे सुखे लिप्त जुया, न्हेन्हु न्हेचा बिना वन ।
 न्हेन्हु लिपा प्रेतनीत, दुःखसीत अनं वन,
 मित्तविन्दक अनं हानं, वं बले मेगु द्वीपसं ।
 सुवर्णया विमाने हे, स्वीनिह्वा प्रेतनी दुथाय्,
 इपि नाप्यं च्वना अनं, न्हेन्हु सुखं च्वना च्वन ।
 न्हेन्हु लिपा प्रेतनीपि, वनेत स्नेह पूर्वक,
 पियाच्चं धाःसानं अनं नं, मच्चंसे यात्रा यावन ॥
 वंवं वंवं उगु उस्सद, नरके लाःवन उह्वा,
 अनं सुखसी भाःपा, तप्यंक दुने दुहावन ।

अन्न नर्कं च्वंहासिके, छ्यने च्वंगु व चक्र नं,
 पलेस्वां थें च्वना वैके, कया थःगु छ्यने तल ।
 छ्यने तय्वं उगु चक्रं, वैतः दुःख बिया हल,
 ह्लापायाह्य नारकीय, अन्नं मुक्त जुया वन ।
 श्वयां ह्लापायागु हप्ता, ऐश्वर्यं भोग याय् दुगु,
 छन्हु मात्र उपोसथ, ब्रतया फल ब्यूगु खः ।
 असिचक्र छ्यने लागु, दुःख ब्यूगु बिपाक ला,
 मांयात अपमान् याःगु, दाःगुया फल ब्यूगु खः ।
 उकिं सी दु उच्चपिन्त, अपमान अनादर,
 याःपिं ब्यक्ति अवश्यं हे, नरके लाःवनी धका ।
 नरके हे मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसा नं,
 नीच कुले जन्म ज्वीगु, उदाहरण छगू श्व खः ।

Dhamma Digital
 पुणिका दासीया उदाहरण

भगवान् बुद्धया समये, श्रावस्ती नगरे दुने,
 अनाथ पिण्डिक सेठया, गृहे छह्य दासी दु ।
 वया नां पुणिका धंगु, लःह्लेगु वेगु ज्या अले,
 छन्हु व नं छगु मौकाय्, दासीत्वं मुक्त जूवन ।
 मुक्त ज्वीवं सेठ याके, बचं कया व पुणिका,
 प्रव्रज्यात्व लाभ याना, बिपश्यना बढे यात ।

उकी अभ्यास यायां हे, अरहन्त जुया वन,
वं छन्हु भगवान यात, अतितया खँ नं कन ।

भोशास्ता ह्यापाया जन्मे, बिपश्वी आदि बुद्धया,
शासने भिक्षुणी ज्वीगु, भावना वृद्धि याय्गु व ।
प्रज्ञावती जुया थःगु, इन्द्रिय संयमी जुया,
धर्म कथिक जुया थःगु, यक्वं उन्नति जूगु दु ।
परन्तु उकिया ल्यूल्, अभिमान बढे जुया,
मेपि शीलवतीपिन्त, अपमान याना वया ।
वहे पापं दासी जुया, दुःखसी माःगु खः धका,
थःगु पूर्व जन्म यागु, खँ निवेदन याःगु दु ।
थुकि नं सीकेफु झीसं, उच्च श्रेष्ठपिनि प्रति,
अगौरब् अपमान् याय्गु, नीच ज्वीगु धका थ्व खँ ॥

उच्च श्रेष्ठ व्यक्तिपिन्त, आदर तय्गुलिं याना,
सुगती जन्म ज्वी दैगु, छगू उदाहरण कने ।
उच्च श्रेष्ठ व्यक्तिपिन्त, आदर तय्गु सुकर्म खः,
सुकर्म सुगती स्वर्गे, यंकीगु नं अवश्य खः ।

पूर्वकाले बोधिसत्वं, पट्टाईया जुनी जूबले,
मौद्गल्याय्न ज्वीह्य नं, किसि जन्म जुया च्वन ।
सारिपुत्र ज्वीह्य जक, माकःया जुनी कै च्वन,
इपिं स्वह्यं हिमालय, सिमाया आश्रय कया ।

छथाय् मुनाइपि फुकं, थथे सल्ला यात छन्हु,
 ज्जीपि मध्ये जेष्ठ सुज्जी, वैत हे याय्गु गौरब ।
 वं हे याय्गु अनुशासन, वैत हे याय्गु आदर,
 धका इमिसं जेष्ठ जूगु, प्रमाण न्यन इवःलाक ।
 ह्लापां माकःयाके न्यन, थ्व सीमा छं सिल गथे ?
 वं धाल थ्व सिमायागु, च्वका थोफु मचाबले ।
 अनं न्यन किसि याके, थ्व सिमा छं सिल गथे ?
 वं धाल थ्व सिमायात, जि हाचां गाय्गु नं याना ।
 अले बट्टाईयाके न्यन, छं थ्व सिमा सिल गथे ?
 वं धाल जि फल नया, फाना थ्व बुगु खः सिमा ।
 थ्व खं सीवं किसि बट्टाई, यात जेष्ठ माने यात,
 माकलं नं निह्येसितं, आदर तय्गु याःवन ।
 बट्टाईनं नं निह्येसितं, अववाद बिद्या हल,
 मैत्री तथा भिगु कर्म, अनुशासन नं यात ॥
 थ्व हे सुकर्मया हेतुं, इपिं स्वह्मां थनं सिना,
 सुगती स्वर्ग लोके हे, जन्म ग्रहण याःवन ॥
 सुगती लाइगुया हेतु, जेष्ठपिन्त माने याना,
 आदर गौरब तय्गु, मुख्य खः धैगु सीकेगु ।
 तिर्यक योनि पिसं हे नं, जेष्ठ श्रेष्ठ माने याना,
 आदर गौरब तःसा, मनुष्यं छाया मसीकेगु ।

थःस्वया गुण व शिक्षा,	उमेरं जेष्ठ हा ल्यया,
आदर गौरव तःह्य,	लोके नं ज्वी प्रशंसित ।
गुरु कुले च्वंहा हनं,	कुलीन सभ्य शिक्षित,
धका लोके सकसिनं,	प्रशंसा याइगु निदचय ।
मृत्युं लिपा थुजापि नं,	मनुष्य जन्म जूसानं,
उच्चकुल जन्म बुई,	सकसिनं तइ मान नं ।

प्रज्ञावान व प्रज्ञाहीन ज्वीगु कर्म

शास्ता भो भगवान बुद्ध,	लोके मनुष्य जीवने,
गुलि प्रज्ञावान जूसा,	प्रज्ञाहीन गुलि गुलि
थथे जूगु छु हेतुं खः,	छु याना थथे ज्वीगु खः,
वना बिज्याहुँ भो शास्ता,	बिस्तारं श्वी कथं श्वखँ ।
गुहा व्यक्ति प्रज्ञादुपि,	वा श्रमण भिक्षुपि दुथाय्,
गुगु धर्म कुशल धर्म,	गुगु धर्म मभि हानं ।
गुगु धर्म दोष युक्त,	गुगु निर्दोषगु वथे,
गुगु धर्म सेवनीय,	गुगु सेवन याय्मज्यु ।
गुगु ज्यां म्वातले झीत,	दुःख ज्वीकीगु ज्वी हानं,
गुगु ज्यां म्वातले झीत,	सुख ज्वीकीगु ज्वी धका ।
न्यनी मखु थुजाहा हे,	मिथ्या भूले लाना च्वनी,
थुजाहा व्यक्ति मृत्युं ल्यु,	दुर्गती जन्म ज्वीहा ज्वी ।

दुर्गती व मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसानं,
 प्रज्ञाहीन जुया थन, निन्दाया पात्र ज्वी हानं ।
 गृह्य ब्यक्ति प्रज्ञादुपि, श्रमण भिक्षुपि दुथाय्,
 वना न्यनी न्यना छ्यली, उपि हे सुगती वनी ।
 स्वर्गलोके मवंसा नं, मनुष्य जन्म जूसानं,
 प्रज्ञावान जुया लोके, न्हाथाय्सं पूज्यह्य जुई ।
 थथे प्रज्ञा दुपि ब्यक्ति, सेवन याय्गु सुकर्म खः,
 सेवन मयाय्गु थ्व लोके, दुष्प्रज्ञ ज्वीगु हेतु खः ।
 सुनां प्रज्ञा दुपि ब्यक्ति, सेवन व उपसंक्रमण्,
 याना न्यना छ्यला ज्वी व, प्रज्ञावान ज्वीगु हेतु खः ।

अजातशत्रुया उदाहरण

प्रज्ञावान् पिनि सेवन, मयाह्यं न्हाबलेसनं,
 निर्दोष व बलेशयुक्त, ज्यायात सीके फेमखु ।
 याय्माःगु व मयाय्माःगु, ज्या नं वं थ्वीके फेमखु,
 थथे मस्यगुलिं न्हाबले, मभिगु हे याना च्वनी ॥
 मयाय्माःगु ज्या याःगुलिं, नर्कं वंहासिगु बाखं,
 न्यना व्वना मनं चाय्का, सेवन् या प्रज्ञावान् पिसं ।
 भगवान् बुद्धया समये, अजातशत्रु नं थथे,
 बुद्धयाथाय् मलासे व, देवदत्तया संगते ।

ला:गुलि वंगु हे शिक्षां,	थ:नं मूर्खं जुया वना,
बिम्बिसार जुजुयात,	दु:ख कष्ट बिया स्यात ।
लिपा चाय्का बुद्धयागु,	उपसंक्रमण याना,
श्रद्धादुपि पृथग्जन,	मध्ये श्रेष्ठह्य नं जुल ।
ह्लापा हे बुद्धया शिक्षा,	काय् खंगुसा व निश्चयं,
छगु मखु छगू मार्गफले,	थ्यनीह्य निश्चयं ।
असेवनीय सुखंहा,	गुरूया संगतं याना,
पितृघाती जुया लोहकुम्मी	नर्को कुतुं वन ।
उकिं प्रज्ञा वानपिंगु,	सेवन् मयाय्गु कर्म हे,
दुर्गतिगामी ज्वीगुया,	कारण धैगु सीकेगु ।

प्रज्ञावान् खराचिया उदाहरण

प्रज्ञावान् यागु संगत,	या:गुलि मरणं लिपा,
सुगती वंगु व्याख्यान,	संक्षिप्तं थथे नं दनि ।
पूर्वकाले वाराणसी,	ब्रह्मदत्तयागु इले,
बोधिसत्व खराचिया,	जुनी जन्म जुया च्वन ।
थ:गु निवासया छले,	नदी मेले पहाड व,
छले चिधंगु ग्राम दु,	उगु जंगलया बिचे ।
बोधिसत्व खराचियाय्,	मौद्गल्यायन ज्वीह्य नं,
धोंचा जुया जन्म जुल,	आनन्द ज्वीह्य भौ जुल ।

सारिपुत्र ज्वीह्य छह्य, माकः जुया वहे थासे,
 जन्म जुया फुककं जाना, पासार्थे हे च्वना च्वन ।
 इपि स्वह्येसित नं हे, खराचां दान शीलया,
 शिक्षा बिया स्यनी कनी, उपोसथ ब्रते च्वना ।
 स्वह्यसे नं खराचित, आदर गौरब तथा,
 अनुशासन् पालेयाना, व्यवहार याना च्वन ।
 बोधिसत्वं उपोसथ, कल्ले धका सिया छन्हु,
 पासापिन्त सुचं बिया, थःथाय् सःता थथे धाल ।
 कन्हे उपोसथया दि, शीले प्रतिस्थित जुया,
 उपोसथ ब्रते च्वना, दान प्रदान याय्गु सो ।
 गीले च्वना दान व्युसा, असंख्य फल दे जुल,
 उकिं ग्राहक सुंवःसा, दानया धैगु ज्ञां बिल ।
 कल्ले खुनु भौचा जूह्यं, सीपि न्यात माला ह्या,
 दान ग्राहक चुलाःसा, दानबीत पिया च्वन ।
 धौंचां नं छुयागु ला व, धौ घः छगः माला ह्या,
 दान ग्राहक चूलाःसा, दान बीत पिया च्वन ।
 माकलं न छगू झुप्पा, अं माला दान बी धका,
 दान ग्राहक वै धका, दान बीत पिया च्वन ।
 बोधिसत्त्व खराचां नं, थःगु ला दान बी धका,
 दान ग्राहक चूलाय् वं, दान बीत पिया च्वन ।
 थथे थ्व खँ सिया इन्द्रं, इमिथाय् दान कावना,
 खराचिथाय् वना वैगु, त्याग परिक्षा नं यात ॥

खराचां त्याग याःगुया, महानता बिच्चाः याना,
 श्वहे कीर्ति अमर याय्त, चन्द्रमाय् चि तया बिल ।
 श्व खँ सी दु प्रज्ञा दुह्य, खराचा संगते लाना,
 भौ धों माकः तय्सं नं, दान बी माः धकासिल ।
 शीले चवना दान याय्गु, महान धंगु नं सिल,
 उपोसथ ऋते चवना, दान बी धंगु सल ॥
 श्वहे पुण्यं इपि फुक्कं, मृत्युं ल्यू सुगती वन,
 लोके खराचिया कीर्ति, छगू कल्प चवना चवन ।
 थुकिं सी दु प्रज्ञावान-पिगु संगत याय्गुलिं,
 पशु जूसां मनू जूसां, थःनं विद्वान ज्वी धका ।
 श्वहे दुग्यंगु प्रज्ञां हे, सुगती वने दंगु खः,
 मनू जूसां प्रज्ञावान्, जुया सम्मान दंगु खः ।
 उकिं प्रज्ञावान्पिगु, सत्संगत सेवनं याना,
 प्रज्ञावान जुया लोके, वनीगु सुगती धका ।
 सीका श्वीका थःथे थमं, श्रमण भिक्षुपिं अले,
 प्रज्ञावान् पिनिं संगत, याय् फय्कि बिज्ज पण्डितं ॥

न्यंगु श्व खँ शुभ भाह्य, तोदेय्य पुत्र मानवं ।
कना बिज्यागु खः बुद्धं, कर्म व उकिया फल ॥
छु हेतुं गथे ज्वीगु खः, छुयाःयासा छुछुज्वी धका ।
न्यना संतुष्ट ज्वी धुंका, अनुमोदन नं यात ॥

भवतु सब्ब मंगलं

सकसित नं मंगल ज्वीमाः

सकसितं नं मंगलं ज्वीमाः

Dhamma.Digital

- २०) हिरण्य वर्ण महाबिहारया संक्षिप्त परिचय नेपाल भाषा
 २१) महासतिपट्टान विपश्यना अन्तर्मुखी ध्यान ”
 २२) चैत्य वन्दना ”
 २३) कर्म व उकिया विपाक (पद्य) [छिगु हे ल्हाती] ”

प्रकाशनया लॅप्वी

संक्षिप्त बौद्ध दर्शनया विकास नेपाल भाषा (प्रेसे)
 महास्मृति प्रस्थान सूत्र मूलपाली र नेपालीमा अनुवाद

लेखकया अन्य प्रकाशित सफूत

- १) परित्त |सूत (चतुर्थ संस्करण) नेपाली अर्थ सहित
 २) तीन सूत्र नेपाली
 ३) छछवक सूत्र Dhamma.Digital ”
 ४) त्रिश्वन्तर जातक (द्वितीय संस्करण) ”
 ५) बुद्ध शासनको इतिहास ”
 ६) ज्ञानमाला भजन संग्रह (नेपाली) ”
 ७) विपश्यना ध्यान निर्देश (पद्य) ”
 ८) त्रिशुली बजारको संक्षिप्त परिचय ”
 ९) अगुलिमाल नाटक ”
 १०) मंगल र पराभव ”
 ११) उदान ”
 १२) बौद्ध संस्कार ”
 १३) आमा बाबुको सेवा (पद्य) ”

नेपाल भाषाय्

	नेपाल भाषा
१) उदान	"
२) अंगुलिमाल	"
३) खुद्क पाठ	"
४) चरिया पिटक	"
५) देवधम्म जातक (द्वितीय संस्करण)	"
६) बुद्धोपदेशित सार संग्रह (पद्य)	"
७) गृहस्थ धर्म	"
८) विपस्सना ध्यान निर्देश (पद्य)	"
९) घात्येगु बुद्ध बन्दना	"
१०) भोगु बाजा भोगु संस्कृति दाफा भजन ग्वारा संग्रह	"
११) नमक्कार गाथा	"
१२) श्रामणेर विनय	"
१३) मां बीया सेवा (पद्य)	"
१४) सुत्त निपात पारायण बगं सहित वाबरी ब्राह्मणया जीवनी	"
१५) विश्वन्तर (पुषा प्याखें)	"
१६) भोगु भाषा शास्त्रीय संगीत (पद्य)	"
१७) प्रचलित दान गाया	"
१८) आषाढ पुह्नी छगू लुमन्ति	"
१९) स्वस्ति वाक्य व मङ्गलाष्टक	"